

De waarheid van de Christelijke religie en van jeders persoonlijk Christendom wordt opgemaakt naar de werkingen die zij verrichten en vooral naar het getal bekeerlingen, die zij hebben gemaakt.

Betekent waarheid naar pragmatische opvatting nader dit, dat een gedachte een goed instrument voor ons gedrag blijkt¹⁹⁾; ook de Buchman-beweging kent zelfs aan het kruis van Christus slechts in zooverre waarheid toe, als het een prachtig hulpmiddel blijkt om zelf ons van onzen hoogmoed te verlossen.

Tintelt het Pragmatisme van een nieuwe levenslust en een nieuwen levensmoed om aan den arbeid te gaan en zoo de wereld wat beter achter te laten dan wij haar bij onze geboorte gevonden hebben, (meliorisme)²⁰⁾; ook de Buchman-beweging spreekt telkens van een nieuw levensgevoel, dat zoowel haar zelf in haar geheel als iederen aanhanger drijft, om aan te pakken en samen een nieuwe orde van zaken te brengen.

Doet het Pragmatisme dit in de overtuiging, dat het doel van ons bestaan niet ligt in een speculatief verwerken van God, noch in een theoretisch opdrukken van Hem, maar in de coöperatie met Hem²¹⁾; ook de Buchman-beweging maakt in dezen zelfden zin ons medewerkers van God.

Blijkt het Pragmatisme bij dezen arbeid nominalistisch te wezen; verwerpt het dus algemeene begrippen, alles dat collectief is, en daarom ook traditie en gevestigde kerken en religie²²⁾; ook de Buchman-beweging vertoont deze zelfde eigenaardigheid. Buchman heet over een geniale ongeschiktheid te beschikken om abstract te denken. Hij zou met medischen blik ontdekt hebben, hoe iedere organisatie het organisme van de gemeenschap opteert. Hij vermijdt alle massa-suggestie en laat den mensch den mensch weer. Hij richt zich op de behoeften van ieder individu afzonderlijk²³⁾; terwijl Shoemaker de institutionele kerk evenzeer uit den tijd acht als de diligence.²⁴⁾ De individuele methode der Buchman-beweging zal wel uit nominalistische tendenzen moeten verklaard.

Is het Pragmatisme optimistisch en gelooft het wis en zeker aan den vooruitgang der menscheit; de Buchman-beweging laat niet minder opgewekte tonen hooren. De groote oorlog tusschen Christendom en wereldgezindheid is nu pas recht aangevangen. Wij bewegen ons in voorwaartsche richting.²⁵⁾ De wereld is op weg om langzamerhand door hard werken te komen tot kennis van die waarheid, die vrij maakt.²⁶⁾

Heeft het Pragmatisme zich ook op het terrein van de godsdiensten begeven, en daarbij, omdat het de waarheid ondergeschikt maakt aan de nuttigheid, de absoluteitheid van het Christendom prijsgegeven; ook de Buchman-beweging is tot dezelfde zonde vervallen. De tegenstelling tusschen vleesch en geest bij Paulus is dezelfde als diertusschen 't witte en zwarte paard bij Plato.²⁷⁾ De bekeering van Paulus en Augustinus wordt in één adem genoemd met die van Ruskin en Tolstoj.²⁸⁾ Jezus wordt midden tusschen Boeddha en Mohammed, Franciscus van Assisi en George Fox neergezet.²⁹⁾ Het onderscheid tusschen de Christelijke en andere religies is niet, dat de eerste wel, en de andere geen verzoening bieden; maar dat bij het Christendom de verzoening aan 't begin staat, terwijl zij in het heidendom achteraan komt.³⁰⁾

Heeft het Pragmatisme nog weer nader de religie objectiva bestudeerd, of de religie, zooals ze in onze ziel leeft, en is ze daarbij tot het resultaat gekomen, dat ieder mensch, die tot rijpheid komt, een soort bekeering of wedergeboorte moet ondergaan³¹⁾; ook de Buchman-beweging oordeelt, dat er altijd een zelfovergave als het groote keerpunt in 't religieuze leven moet plaats hebben.³²⁾

Vat het Pragmatisme deze bekeering of wedergeboorte in dezen zin op, dat uit het onbewuste een doorbraak plaats heeft, zoodat door onze zieke ziel weer een overstromend levensgevoel vloeit en wij tot een overgave vol vertrouwen komen³³⁾; ook bij de Buchman-beweging bestaat de wedergeboorte of de bekeering in niets anders dan dat onze ziel, die ziek was, weer gezond wordt. En deze genezing is dan nader dit, dat in den chaos, die van binnen overheerscht heeft, orde geschapen wordt. Verdrongen voorstellingen, onaangename herinneringen, zelfzuchtige neigingen, hoogmoed en gezwollenheid, worden verwijderd, en nu door onderlinge schuldbelijdenis, opdat zoo de inner-

lijke eenheid weerkeert en als gevolg daarvan een gevoel van blijdschap ons doorstroomt. De wedergeboorte of bekeering is een louter psychisch proces, waarbij geen bovennatuurlijke factor noodig is en waarbij het voorbeeld van Christus en de uitstraling van Zijn Geest ons bezielen.

Is bij het Pragmatisme de religie een biologische functie, die in haar openbaringen ten nauwste verbonden is met physiologische momenten, en die daarom ook ons stoffelijk organisme ten goede komt³⁴⁾; ook bij de Buchman-beweging ontbreken dergelijke ideeën niet. Bidden brengt het schoonste deel van het mechanisme onzer hersenen in werking en draagt veel bij tot onzen lichamelijken welstand. Menschen, die 's Zondags naar de kerk gaan, zijn gezonder dan de apostelen van de open lucht; en geestelijken leven hierom langer dan andere menschen.³⁵⁾

Het is alles puur psychologisch. De Buchman-beweging noemt zichzelf ook soul surgery of heelkunde van de ziel.³⁶⁾ De mooiste naam, waarmee zijn vereerders Buchman noemen, is die van psycho-analyst en grootmeester in de ziele-heelkunde; één, die met Coué en dergelijken in één adem mag genoemd.³⁷⁾ Hij is een psychologisch gerijpt man.³⁸⁾ Zonde is voor hem, wat hem verhindert wonderen te doen.³⁹⁾ De andere leiders moeten evenals hij harmonische persoonlijkheden en Christen-psychologen worden.⁴⁰⁾ Het doel van dit leven is niet gemak en welzijn, maar karaktervorming.⁴¹⁾ Kan een patient bij een psychiater niet klaarkomen, dan wordt hij het best naar een house-party gezonden.⁴²⁾

Dit alles overziende, kunnen wij niet anders oordeelen, of de Buchman-beweging is psychologie en geen verlossing. Bevrijding van innerlijke misstanden, maar geen wegneming van onze schuld door den zoendood van Christus. Zij is cultuur, geen religie. Humanisme, geen verzoening. Zij is in het gunstigste geval gemeene gratie, doch geen particuliere genade. Bekeering tot de deugd, maar niet naar God. En daarom van beneden en niet uit den Geest van Pinksteren.

En als men desondanks op haar grooten opgang wijst, dan dient hierbij tweemaal overwogen te worden.

Ten eerste, dat de Buchman-beweging den geest van den tijd meehaalt. Met haar al te simplicistische oplossing van de groote denk- en levensvraagstukken, met haar vragen naar nuttigheid boven waarheid, met haar religie, die, recht bezien, meer zelfdienst dan godsdienst is, en met haar eenheidsstreven⁴³⁾, propageert zij ideeën, die reeds bij de Westersche menscheit leefden, lang nog vóórdat zij ontstond.

Daarbij moeten er ook psychische infectie, overdracht e.d. zijn. Het blijft daarom aan den psycholoog van professie en vooral aan den Christen-psychiater overgelaten, om de uitbreiding van de Buchman-beweging te verklaren en ook, om te beoordeelen in hoeverre haar methode bij zielsconflicten en gestoord zenuwleven bruikbaar is.

E. D. KRAAN.

(Slot volgt.)

34) Geelkerken, t.a.p. 250.

35) Een ding weet ik, 163-164.

36) Het boekje van H. A. Walter b.v. draagt dezen titel.

37) Begbie, t.a.p. 14, 20, 60.

38) Russell, Alleen voor zondaars, 185.

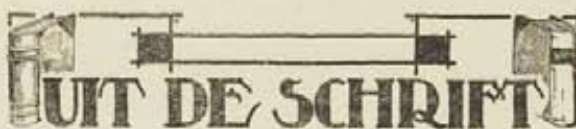
39) Begbie, t.a.p. 38.

40) Russell, t.a.p. 182, 240.

41) Idem, t.a.p. 251.

42) Idem, t.a.p. 383.

43) Zie Eucken, t.a.p. 45-46.

Het gedachtensteeken.

Doet dat tot Mijn gedachtenis.
Lukas 22:19.

Zoo sprak de Heere bij de instelling des Heiligen Avondmaals.

Tot Mijn gedachtenis.

De bedoeling van den Heere Jezus was derhalve aan Zijn kerk een teeken te geven, waarin deze Hem op de rechte wijze zou kunnen blijven gedenken; een heilzaam middel, waardoor de Gemeente aller eeuwen het beeld van haar Zaligmaker zóó bewaren zou als Hijzelf het gewild had.

En daartoe kiest Jezus het teeken van Zijn verbroken lichaam en vergoten bloed; het is het teeken van Zijn dood. Christus wil niet, dat men allereerst Zijns levens, maar dat men voornamelijk Zijns doods zal blijven gedenken.

Niet dat Zijn leven geen waarde zou hebben. Maar hier blijkt, dat de betekenis van Zijn leven eerst recht gezien wordt in het licht van Zijn dood. Dat zegt ons het gedachtensteeken, dat Hij kiest. Zoo, als gestorven en geofferd voor haar zonden, wil Christus dat de Kerk Zijn gedachtenis blijft bewaren.

Had Hij gewild, dat Zijn leven op den voorgrond zou staan in het bewustzijn van Zijn Gemeente, dan had Jezus vlak tevoren een schoone gelegenheid gehad om Zich een gedachtensteeken

te stichten, — de voetwassching; daarin duidelijk Zijn leven en Zijn doen, als een voorbeeld voor Zijn discipelen. En toch heeft Jezus deze voetwassching niet als blijvende handeling tot Zijn gedachtenis ingesteld; maar Hij neemt straks het brood en den beker, de teekenen van Zijn offerdood, en van het gebruik daarvan zegt Hij: — doet dat tot Mijn gedachtenis.

Niet in de handeling, waarin wij Hem als ons Voorbeeld hebben na te volgen, maar in Zijn lijden en sterven, dat Hij, geheel eenig, in onze plaats volbracht, — daarin boven alles wil Christus, dat de Gemeente Zijner zal blijven gedenken.

Het wordt in het geestelijk leven niet altijd helder ingezien, dat men dan pas Christus op de rechte wijze gedenkt, zoo men Hem zich voorstelt in de teekenen van het gebroken brood en den vergoten wijn, de afbeeldingen van Zijn borgtochtelijke offerande.

Wat is er soms bij hen, die ontdekt werden aan schuld en verlorenheid en een levende begeerte kennen naar verzoening en vrede met God, een beneveld gezicht in het Evangelie. Wat moet Christus hun nog zeggen: „Doet dat tot Mijn gedachtenis”. Dan is er in de plaats van den Christus, die alléén tot God kan brengen, een spinsel gekomen van allerlei overleggingen en voorwaarden en toestanden en ervaringen, waarin men zich heeft ingewikkeld en verward, en waarbij ten slotte de vraag gewettigd is: — „waar blijft nu het eenvoudige geloof in den Heere Jezus alleen?” Op deze wijze wordt de weg der zaligheid een vroom werkverbond. En zoo wordt weer de nadruk gelegd op het leven, terwijl Jezus juist aanwees, dat het hart des Evangelies Zijn zoendood is, die aan alle gerechtigheid Gods voldeed.

Alleen in dezen weg kan er waarachtig heil voor de ziel opgaan, en kan het geestelijk leven bloeien.

Een arm en in zichzelf verloren zondaar, die slechts licht zag dagen als God hem genadig wilde zijn in Christus, zulk een kan toch nooit anders troost en vasten grond vinden dan in Jezus Christus en die gekruisigd. En dezen Christus zal hij alleen door het geloof kunnen aannemen. Jezus wist het dan ook wel goed, toen Hij zeide: — Doet dat tot Mijn gedachtenis. Hij wist wel, dat Zijn volk alleen dan leven kon, wanneer het den dood des Heeren verkondigde, en door het Woord en den Geest geleid werd naar dat plaatsbekleedend offer, waarin de rechtvaardige God werd verzoend.

Daarom wilde Christus, dat wij aldus Zijner zouden gedenken.

Richten we ons dan daarnaar in het geloofsleven.

In onzen onrustigen tijd wordt de aandacht zoo verstrooid, en de blik afgeleid. Maar laten er telkens tijden zijn van saamtrekking der geestelijke krachten, van spanning des geloofs; tijden, waarin wij met verhoogde bezieling en begeerte onzen blik richten op den Middelaar en Zijn volbracht verzoeningswerk, en wij biddend de heilige bedoeling van Jezus vervullen.

U.

v. A.

Nationaal-Socialisten verhinderen de prediking van het ernstige zonde-begrip.

Over het Nationaal-Socialisme, gelijk ook over de beweging, die het in Nederland importeerden wil, de N.S.B., schreven wij reeds herhaaldelijk in ons blad. Wij wezen er op, dat de staatsleer van de N.S.B., gelijk zij in de officiële litteratuur ligt uitgedrukt, opkomt uit de hegellaansche filosofie. En wij toonden aan, dat deze staatsleer, gelijk ook het z.g. „leidende beginsel” der N.S.B., geen plaats heeft voor Gen. 1:1 (onverknood); dat ze daarom óók geen plaats heeft voor God als Schepper; geen plaats voor de leer, dat er een paradijs geweest is, waarin God, als welgever van boven af, door den eersten Adam werd gehoorzaamd; geen plaats ook voor het begrip zondeval (onverfilosofoerd); geen plaats dus voor de leer der zonde zelf in gereformeerden zin. En tenslotte hierom ook geen plaats voor Genesis 3 (alleen in Adam gevallen), gelezen in zijn samenhang met Romeinen 5 (in Christus hersteld). Wie één schakel uit den keten wegneemt, (niet maar losmaakt, doch wegneemt), neemt den keten zelf weg.

In publieke vergaderingen, waarin ik dergelijke dingen opmerkte, werd nog al eens door of namens N.S.B.-ers, of door iemand, die de beweging nog zoo kwaad niet vond, tegengeworpen, dat het in de N.S.B.-staatsleer toch wel niet zoo erg bedoeld zou zijn; en verzekerd, dat de leiding heusch het geloof wel vrij zou laten. En één der officiële N.S.B.-sprekers, bij voorkeur als gereformeerd aangevend (maar inmiddels behoorde tot het z.g. Hersteld Verband), kwam in redevoeringen nog al eens in gelijke richting redeneeren, teneinde te betoogen, dat de N.S.B. christelijk is, en dat het

geloof en dachten l... zich niet met vrede, v... Aan de Augustus- van dit ja enkele be pelijk lev berichten Gesetzes tentums”. Wat de te vertell Prof. Dr graaf na herinner had ingee test hem daarna h sloen gez vraagd or Welnu, zijn nog Twee v trich, die Oud-Testa woon doe van theo en ook I privaat-de vakken in Aan de legendi o meer gev Merkwa inzake E 22 Juni E van de z ten gewo zondel nationa Wij zul al volgt een verli professor schen ook Het ver mag niet levenswil de zonde nis pred bus — als dijk geze denis is c En dan dat zij m tusschen kerker (juist o van bin voortw

Een boe

Bij de i verscheer „Bijbelsel Dit ee Testam voor het Medewe Prof. Dr Prof. Dr Dr A. N Prof. G gever als kon onty kortom z waard bl Dr A. Heilige S landen b zijn enke gemak v is opgen over de en van I de Perzei geschiede openbari ling over Noordzij Testamen breeuwse gen in st den can geeft Pro ling over hoofdstul ment is l door Dr Aalders r geschiede keer uit van Her boeken Het gel in duidel

19) Dr J. G. Ubbink, t.a.p. 158.

20) Idem, t.a.p. 136.

21) Idem, t.a.p. 107.

22) Eucken, t.a.p. 44.

23) Spoerri, Die Erneuerung des Glaubens und der Gemeinschaft, 5-6.

24) De herboren kerk, 110.

25) Russell, t.a.p. 343.

26) Begbie, t.a.p. 76; zie ook 67.

27) Shoemaker, Realizing religion, 35.

28) Idem, t.a.p. 49.

29) Idem, t.a.p. 74.

30) Spoerri, Die Sünde, 10.

31) Dr J. G. Geelkerken, De empirische godsdienstpsychologie (diss. V. U. 1909), 88 v.v.; Dr H. Bavinck, Gereformeerde Dogmatiek III, 637 v.v.

32) Shoemaker, Children of the second birth, 16.

33) Geelkerken, t.a.p. 96 v.v.; Rich. Falckenberg, Gesch. der neueren Philosophie 7, 557-558; Bavinck, t.a.p. 442 v.v.; Idem, Wijsbegeerte der Openbaring, 174 v.v.